NEB-XII
2079(2023)
Model Question

Population Studies

परीक्षार्थीले सकेसम्म आफ्नै शब्दमा मौलिक उत्तर दिनु पर्नेछ । किनारामा दिइएका अङ्कले पूर्णाङ्कलाई जनाउँछ ।
The candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable. The figures in the margin indicate full marks.

समय (Time): 3 Hrs. **पूर्णाङ्क (Full Marks): 75**

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् । (Attempt All Questions)

समूह 'क'(Group 'A')

(अति सङ्क्षिप्त उत्तरात्मक प्रश्नहरु/Very Short Answer Questions) **११x१=११**

१. सि.पी. ब्ल्याकरका अनुसार जनसङख्या संक्रमणको सिद्धान्तका चरणहरु कतिवटा छन ?
(How many stagesare there in demographic transition theoryaccording to C.P. Blacker?)

२. वि.सं. २०७८ सालको जनगणनाको नतिजाअनुसार नेपालको जनसङ्ख्या वृद्धिदर वि.सं. २०६८ सालको भन्दा कम वा बढी के छ ?
(Is the population growth rate of Nepal according to result of census 2078 B.S. lesser or greaterthan 2068 B.S.?)

३. कोरा जन्मदरको शुत्र लेख्नुहोस् ।
(Write the formula of crude birth rate.)

४. रुग्णता भनेको के हो ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
(What is morbidity? Write in one sentence.)

५. यदि कुनै सहर मावि.सं. २०७८ सालमा ४० जनाबसाइँ सरेर आए र त्यो सहरको कुल जनसंख्या २०००० थियो भने उक्त सहरको आप्रवासन दर कतिहोला?
(If 40 people immigrated to a city in 2078 B.S. and the total population of that city was 20000, what would be the immigration rateof that city?)

६. महिनावारीको समयमा महिलाहरुले अपनाउने सरसफाइका कुनै दुईवटा उपायहरु लेख्नुहोस् ।
(Write any two measures of hygiene adopted by women during menstruation.)

७. नेपाली समाजमा देखापरेका यौनिकतासम्बन्धी कुनै दुई गलत धारणाहरु लेख्नुहोस् ।
(Write any two misconceptions about sexuality that has emerged in Nepali society.)

८. सहसम्बन्ध गणना गर्ने शुत्र लेख्नुहोस् ।
(Write the formula to calculate correlation.)

९. रेखाचित्रको कुनै दुई प्रकारहरु लेख्नुहोस् ।
(Write any two types of line graph.)

१०. अनुसन्धान प्रक्रियाको पहिलो चरणमा के कस्ता क्रियाकलापहरु अपनाइन्छ ?
(What activities are followedin the first stageduring research process?)

११. प्राथमिक तथा द्वितीय तथ्याङ्बिच एक भिन्नता उल्लेख गर्नुहोस् ।
(State one difference between primary and secondary data.)

समूह 'ख' (Group 'B')

(सङ्क्षिप्त उत्तरात्मक प्रश्नहरु/Short Answer Questions) **८x५=४०**

१२. माल्थसको जनसंख्या सिद्धान्तको कुनै पाँचवटा आलोचनाहरु लेख्नुहोस् ।
(Write any five criticisms of Malthusian theory of population.)

१३. सार्क राष्ट्रहरुको वर्तमान जनसंख्याको आकार र वृद्धिदरको छोटकरीमा व्याख्या गर्नुहोस् ।
(Describe briefly the current population size and growth rate of SAARC countries.)

अथवा

अतिविकसित र कमविकसित राष्ट्रहरुको जनसंख्याआकार र वृद्धिदरको छोटकरीमा व्याख्या गर्नुहोस् ।
(Describe briefly the current population size and growth rate of more developed and less developed countries.)

१४.तपाइले कुनै एउटा जनसङ्ख्यासँग सम्बन्धित गणितीय समस्या परिकल्पना गरी सो समस्याबाट कोरा जन्मदर पत्ता लगाउनुहोस् ।
(Imagine a population related mathematical problem and calculate crude birth rate from that problem.)

अथवा

तपाइले कुनै एउटा जनसङ्ख्यासँग सम्बन्धित गणितीय समस्या परिकल्पना गरी सो समस्याबाट साधारण प्रजनन दर पत्ता लगाउनुहोस् ।
(Imagine a population related mathematical problem and calculate general fertility rate from that problem.)

१५. मानौं वि.सं. २०७८ सालमा वनेपा नगरपालिकामा ३५०० शिशुहरुको जन्मभएको थियो र सोही वर्षभित्र तिनीहरुमध्ये एक वर्षको उमेर पुरा नहुँदै २२४ शिशुहरुको मृत्यु भएको थियो भने उक्त वर्षको वनेपा नगरपालिकाको शिशु मृत्युदर गणना गर्नुहोस् ।
(Suppose, 3500 babies were born in Banepa Municipality in the year 2078 B.S. and 224 of them died before the age of one year, then calculate the infant mortality rate of Banepa Municipality of that year.)

१६. जनसंख्या र विकासका राष्ट्रिय मुद्दाहरुको सूची बनाई कुनै एकको वर्णन गर्नुहोस् ।
(List out the national issues of population and development and describe any one.)

१७. दिगो विकासका लागि सक्रिय जनशक्तिले खेल्न सक्ने कुनै पाँचवटा भूमिकाहरु लेख्नुहोस् ।
(Write any five roles active manpower can play for sustainable development.)

१८. तलको तथ्यांकबाट मध्यिका गणना गर्नुहोस् ।
(Calculate the median from the following data.)

प्राप्ताङ्क(Marks Obtained)	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
विद्यार्थी संख्या(No. of Students)	10	12	14	20	15	5	4

१९. व्यक्तिगत सरसफाइसँग सम्बन्धित विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्दा तथ्याङ्क सङ्कलनका लागि आवश्यक पर्ने कुनै पाँचवटा प्रश्नहरु तयार पार्नुहोस् ।
(Prepare any five questions needed to collect the data related to personal hygiene in research study.)

समूह 'ग' (Group 'C')

(विस्तृत उत्तरात्मक प्रश्नहरु/Long Answer Questions) **३x८=२४**

२०.आन्तरिक बसाइँसराइका मापकहरुलाई सुत्रसहित व्याख्या गर्नुहोस् ।
(Explain measures of internal migration with formula.)

२१. सामाजिक सञ्जालले व्यक्तिको सामाजिक जीवनशैलीमा ल्याउने अवसर र चुनौतीहरुका सम्बन्धमा आफ्नो राय/मत व्यक्त गर्नुहोस् ।
(Express your opinion about the opportunity and challenges of social media in individual's social lifestyle.)

अथवा

नेपालमा लैङ्गिकतामा आधारित महिला हिंसाको अवस्था र यस विरुद्ध भएका प्रयासहरुबारे आफ्नो राय व्यक्त गर्नुहोस् ।
(Express your opinion about the situation of gender based women violence and efforts against it in Nepal.)

२२.नेपालमा हालको किशोर-किशोरीमैत्री प्रजनन स्वास्थ्य सेवालाई अझ प्रभावकारी बनाउन तपाईले अपनाउन सक्ने क्रियाकलापहरु उल्लेख गर्नुहोस् ।
(State the activities that you adopt to make the current adolescent-friendly health service more effective in Nepal.

-0-